

VERWONDERING...

... uit Zweden

Pieter Hoekstra

Zes zwanen vliegen luidkeels trompetterend laag over de rivier, waar de glasscherven van bevroren water zich drijvend naar het zuiden bewegen om binnen een paar uren weer gewoon vloeibaar te worden.

Zes, wat een raar getal voor zwanen. Waarom niet zeven, of vijf? Het vliegt toch zo uit balans in die fraaie V-vorm waarin ze, bijna als ganzen, aankwamen zeilen op de thermiek? De eenden vlak aan de oever stuiven weg. Niet om de zwanen, die nu als een luchtvloot luidruchtig geland zijn in het water, maar om mij. Terwijl ik alleen maar voorzichtig over de knisperende bevroren bladeren schrijd. Dan de zwanen; ongelijk, als in zo'n plastic kinderspel, steken er steeds andere koppen hun nek uit en uiten luidkeels hun on- of genoegens. Bij elke kreet zie je de damp hun uit de snavel ijlen. Wolkjes van puur genot.

Ze kijken mijn richting uit; nog niet besloten wat zij van mij vinden. Ik vind hun fraai, vervaarlijk en licht opdringerig. Zij komen nieuw, op doortocht naar het noorden alweer. Veel te vroeg. Toch ben ik het die mij nog altijd gast voel in hun natuurlijke omgeving. Ook dat is verwondering. Misschien is dat het grootste verschil tussen hen en tussen ons. De dieren schatten ons in. Kort samengevat hebben ze geloof ik de volgende categorieën: eetbaar of niet; gevaarlijk of niet. Bij twijfel geldt in het eerste geval: voorzichtig proberen; in het tweede geval: doe maar niet. Wij kunnen ons verwonderen. Een belangrijke les. Dat kunnen we dus van de dieren leren. Zo basaal moeten ook wij denken in overlevingssituaties; in survivaltraining leren we dat.

Verwondering is iets anders. Dat is reflectie. Als mens is juist dát iets wat we mogen leren. Als voorrecht. Het maakt het leven zo veel mooier, rijker voor wie het zo wil noemen.

Als mens komen we vaak niet verder dan *bewondering* of *verbijstering*. In beide gevallen hebben we uitdrukkelijk de behoefte dat onder woorden te brengen. Het zijn ook vooral mensen die we bewonderen of die ons verbijsteren.

Ons ergens over *verwonderen* is vaak een stille bezigheid. Misschien proberen we deze emoties onder woorden te

brengen, maar strikt gesproken is dat helemaal niet nodig. De ervaring is zichzelf is vaak voldoende bevredigend. Een prachtige kathedraal, een ervaring in de natuur, een schitterend muziekstuk. De maker, de kunstenaar, de uitvoerder, de Eeuwige – ze raken allemaal buiten beeld.

De ochtend is voor mij meestal de tijd van de verwondering. Misschien het gevoel dat ik er weer ben, nog ben. Nee, ik heb geen enge ziekte gehad, maar ik kan me er evengoed over verwonderen. Vooral beneden bij de rivier. Die altijd stromende ader door het landschap. Elke dag doet ze zich weer anders voor. De net gesmolten waterdruppel aan de laatste naalden van de grove dennentak. Ik kan het niet laten, ik moet deze over mijn vinger laten lopen. Een kleine aanraking is voldoende om mijn statische aantrekkingskracht met behulp van de zwaartekracht sterker te laten zijn dan die van de boom.

Ik heb mijn vriend de bever al twee weken niet gezien. Ik geef toe. De vriendschap is wat eenzijdig. Hij – of is het een zij – is nieuwsgierig. En eerlijk gezegd ben ik dat ook. Wie ben jij? Wat doe jij hier? Het is uiteindelijk precies hetzelfde als met de zwanen van zonet. Misschien minder primitief. Als zoogdieren hebben we misschien meer overeenkomsten als het om emoties gaat. Misschien is er niet alleen een *homo ludens*, maar ook een *castor ludens*, de spelende bever. Natuurlijk is het spel van de zoogdieren bedoeld als voorbereiding op het 'echte' leven. Maar is het dat voor ons eigenlijk anders? In ieder geval zwemt de bever een enkele keer toch naar mij toe, nieuwsgierig over mijn aanwezigheid. Uiteindelijk wil ik niet eens dat het dier echt dichtbij komt. Ze kunnen goed van zich afbijten, maar vooral zijn onze soortgenoten niet allemaal ongevaarlijk voor deze bever. Er wordt ook hier op ze gejaagd.

Verwondering zit in de kleine dingen. Er is ook pas weer ruimte voor als we zelf de rust hervonden hebben. In onze moderne tijd zijn ook wij vaak te veel opgejaagd om werkelijk onszelf te kunnen zijn. Met verwondering. We zijn teveel aan het survivalen.

Het vraagt een bepaalde rust en veiligheid om met een verwonderd oog de werkelijkheid te kunnen aanschouwen. Het is reflectie zonder eisen. Daar komt dan balans, rust en evenwicht. En moed om zo nodig weer een hele wereld aan te kunnen.